

Výchozí text k úlohám 8–14

Byla to běžná policejní událost: ve čtyři hodiny ráno přejelo auto v Žitné ulici opilou stařenu a v největší rychlosti ujelo. A teď měl mladý policejní koncipient dr. Mejzlík vyšetřit, které auto to bylo. Takový mladý koncipient to bere vážně.

(...)

„Prosím vás,“ řekl dr. Mejzlík, „co to má znamenat?“

„No přece, to je to neštěstí s tím autem,“ podivil se básník. „Copak tomu není rozumět?“

„Myslím, že ne,“ mínil dr. Mejzlík kriticky. „Já v tom jaksi nemohu poznat, že dne 15. července ve čtyři hodiny ráno v Žitné ulici přejelo auto číslo to a to šedesátiletou opilou žebračku Boženu Macháčkovou; raněná byla odvezena do Všeobecné nemocnice a zápasí se smrtí. O těchhle faktech se vaše báseň, pane, pokud jsem pozoroval, nezmiňuje. Tak.“

„To je jen syrová skutečnost, pane,“ děl básník mna si nos. „Ale báseň je vnitřní skutečnost. Báseň, to jsou volné, surreální představy, které skutečnost vyvolá v podvědomí básníka, víte? Takové ty zrakové a sluchové asociace. A těm se má čtenář poddat,“ prohlásil Jaroslav Nerad káravě. „Pak tomu rozumí.“

„Prosím vás,“ vybuchl dr. Mejzlík. „Nebo počkejte, půjčte mi ten váš opus. Děkuju. Tak tu máme, hm: ‚Marš tmavých domů ráz dva zastavit stát‘ Tedy mně, prosím, vyložte –“

„To je přece Žitná ulice,“ pravil básník klidně. „Takové dvě řady domů, víte?“

„A proč to není třeba Národní třída?“ ptal se dr. Mejzlík skepticky.

„Protože ta není tak rovná,“ zněla přesvědčující odpověď.

„Tak dál. Úsvit na mandolínu hrá – No, dejme tomu. ‚Proč dívka proč se červenáš‘ – Prosím vás, kde se tu bere ta dívka?“

„Červánky,“ řekl básník lakonicky.

„Aha, promiňte. ‚Pojedem vozem 120 HP na konec světa‘ – Nu?“

„To asi přijel ten vůz,“ vysvětloval básník.

„A měl 120 HP?“

„To já nevím; to znamená, že jel rychle. Jako by chtěl letět až na konec světa.“

„Ah tak. ‚Nebo do Singapore‘ – Proboha vás prosím, proč zrovna do Singapore?“

Básník pokrčil rameny. „To už nevím. Třeba proto, že tam jsou Malajci.“

„A jaký má vztah to auto k Malajcům? He?“

Básník sebou stisněně vrtěl. „Možná, že ten vůz byl hnědý, nemyslíte?“ řekl zahloubaně. „Něco hnědého tam jistě bylo. Proč by tam jinak byl Singapore?“

„Tak vidíte,“ řekl dr. Mejzlík, „ten vůz byl červený, modrý a černý. Co si z toho mám vybrat?“

„Vyberte si hnědý,“ radil básník. „To je příjemná barva.“

„Naše veliká láska v prachu leží dívka zlomený květ,“ četl dál dr. Mejzlík. „Ten zlomený květ, to je ta opilá žebračka?“

„Přece nebudu psát o opilé žebračce,“ pravil básník dotčen. „Byla to prostě žena, rozumíte?“

„Aha. A co je tohle: ‚labutí šije ňadra buben a činely‘ To jsou volné asociace?“

„Ukažte,“ řekl básník zaražen a naklonil se nad papír. „Labutí šije ňadra buben a činely – co to má být?“

„Na to se právě ptám,“ bručel **** poněkud urážlivě.

„Počkejte,“ přemýšlel básník, „něco tam muselo být, co mně připomnělo – Poslouchejte, nepřipadá vám někdy dvojka jako labutí šije? Koukejte se,“ a napsal tužkou 2.

(Karel Čapek: Povídky z jedné a druhé kapsy) [23]

8 Rozhodněte, která z možností (A–D) nejlépe vystihuje záměr výchozího textu.

1 bod

- A poukázat na zbytečnou práci policistů
- B dát za příklad básnickou hravost
- C zábavnou formou poukázat na rozdílnou interpretaci skutečnosti u umělců a lidí bez uměleckého zaměření
- D upozornit, že nic se nemá brát vážně

9 Rozhodněte, které slovo patří na vynechané místo (****) ve výchozím textu.

1 bod

- A básník
- B dr. Mejzlík
- C pachatel
- D strážník

10 Určete, kolik osob spolu vede rozhovor ve výchozím textu.

1 bod

- A 3
- B 2
- C 4
- D 5

11 Přiřadte následující repliky z textu (A–F) podle toho, kdo je říká (11.1–11.2).

max. 4 body

- A „A jaký má vztah to auto k Malajcům? He?“
- B „A měl 120 HP?“
- C „To asi přijel ten vůz.“
- D „Aha. A co je tohle: ‚labutí šíje ňadra buben a činely‘ To jsou volné asociace?“
- E „Přece nebudu psát o opilé žebračce.“
- F „Copak tomu není rozumět?“

11.1	dr. Mejzlík	A	B	C	D	E	F
11.2	básník	A	B	C	D	E	F

12 Rozhodněte, zda jsou následující tvrzení v souladu s výchozím textem (A), nebo nejsou (N).

max. 2 body

- 12.1 Báseň, to je náhodné spojování sluchových a zrakových představ.
- 12.2 Božena Macháčková je řidičkou automobilu, které srazilo opilou žebračku.
- 12.3 Básník se jmenuje Jaroslav Nerad.
- 12.4 Dr. Mejzlík je starším a zkušenějším policejním vyšetřovatelem.

A	N
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

13 Rozhodněte, který z následujících úryvků je pokračováním výchozího textu.

1 bod

- A „Marš tmavých domů ráz dva zastavit stát
úsvit na mandolínu hrá
proč dívka proč se červenáš
pojedu vozem 120 HP na konec světa
nebo do Singapore“
- B „Já jsem se přimluvil,“ řekl četník Panenka zardívaje se, „aby mu dali dvě deky. On není zvyklý spát na kavalci...“
- C „Aha,“ řekl dr. Mejzlík pozorně. „A co ta ňadra?“
„To je přece 3, dva obloučky, ne?“ divil se básník.
„Ještě tam máte buben a činely,“ vyhrkl policejní úředník napjatě.
„Buben a činely,“ přemýšlel básník Nerad, „buben a činely... to by snad mohla být pětka, ne? Helejte,“ řekl a napsal číslici 5. „To břicho je jako buben, a nahoře činely.“
- D „Myslím,“ řekl váhavě strážník číslo 141, „že byl nějaký tmavý. Možná, že byl modrý nebo červený. To nebylo dobře vidět pro kouř z výfuku.“

Výchozí text k úlohám 15–17

Klokkan Bennettův

Je to středně velký klokan s šedoběžovou srstí, bělavým břichem a hrudí a narezlou šíjí a rameny. Ocas je svrchu šedý a zespodu bílý, prsty černé. Typické jsou poměrně dlouhé ušní boltce.

Třída	Savci (Mammalia)
Řád	Málozubí (Diprotodontia)
Rozšíření	Austrálie (Tasmánie)
Biotop	travnaté území, listnatý a smíšený les (otevřená krajina, křoviny, lesy)
Potrava	části rostlin (různé části rostlin, hlavně tráva a výhonky)
Rozměry	délka těla 65–92 cm, délka ocasu 55–88 cm, hmotnost 12–27 kg
Rozmnožování	Samice je březí 30 dní a rodí 1 mládě.

Jedná se o poddruh klokana rudokrkeho. Je dosti otužilý a snáší nízké teploty díky husté srsti na celém těle i na ocase. Bývá chován i v parcích a oborách. Často vytváří albinotické jedince s bílou srstí a modrýma očima. V dospělosti žijí klokani Bennettovi spíše samotářsky a jen občas vytvoří volné seskupení až 30 zvířat. Stejně jako ostatní vačnatci se vyznačují některými zajímavostmi. Samice mají vyvinuté dvě pochvy a dvě dělohy, které jsou funkční střídavě během následujících období rozmnožování. Ovšem v době březosti se jim vytváří ještě třetí pochva (samozřejmě bez dělohy), která slouží jako porodní cesta. Proto je samice klokana schopná vychovávat několik různě starých potomků současně. Zatímco právě oplodněné vajíčko čeká v klidovém stavu ve vejcovodu (tomuto období říkáme diapauza), starší vajíčko se vyvíjí v děloze. Další generace je představována mládětem, které je již přisáté ve vaku. Zároveň samice dosud přikrmuje odrostlé mládě, jež se do vaku nevejde.

(www.zoopraha.cz) [24]

15 Uspořádejte za sebou následující informace (A–D) tak, jak odpovídají posloupnosti v textu. max. 4 body

- A Oplodněné vajíčko čeká ve vejcovodu, starší se vyvíjí v děloze.
- B Samice mají vyvinuté dvě pochvy a dvě dělohy, ovšem v době březosti se jim vytváří i pochva třetí.
- C Často se rodí jedinci s bílou srstí.
- D V dospělosti je klokan Bennettův spíše samotář.
- E Klokan Bennettův má hustou srst, a proto je otužilý.

15.1 _____

15.2 _____

15.3 _____

15.4 _____

15.5 _____

16 Rozhodněte, zda jsou následující tvrzení v souladu s výchozím textem (A), nebo nejsou (N).

max. 2 body

- 16.1 Klokan Bennettův žije v Austrálii a živí se hlavně trávou a výhonky.
- 16.2 Klokan Bennettův má poměrně dlouhé ušní boltce, délka těla je 65–92 cm a ocasu 55–88 cm.
- 16.3 Samice je březí 30 dní a rodí 4 mláďata.
- 16.4 Ocas klokana je svrchu šedý a zespodu bílý.

	A	N
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐

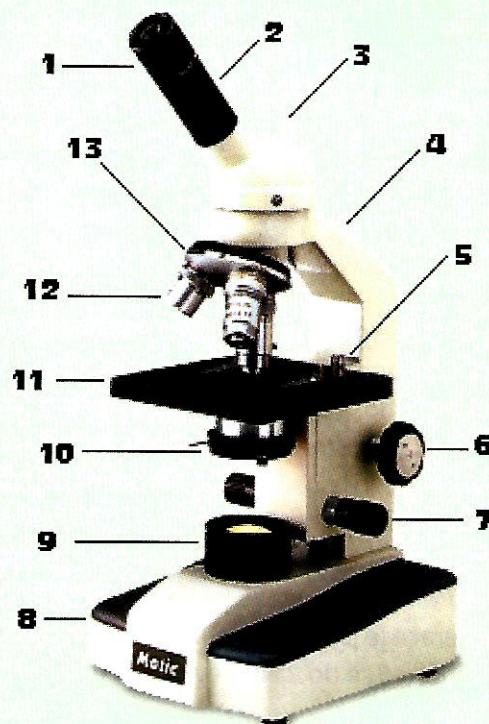
17 Rozhodněte, co je hlavním smyslem výchozího textu.

1 bod

- A Seznámit čtenáře s klokanem Bennettovým.
- B Odradit čtenáře od návštěvy zoologické zahrady.
- C Pobavit čtenáře.
- D Vytvořit reklamu na klokany v Austrálii.

Výchozí text k úlohám 18–20

1. **Okulár** – optický člen pro vhléd do mikroskopu. Může mít různé hodnoty zvětšení nebo být i vybaven motivem (ukazovací jehla, kříž, kříž se stupnicí, síťka apod.). Obvykle bývá mikroskop vybaven okulárem WF 10x.
2. **Tubus okuláru** – slouží ke vložení okuláru do správné pozice.
3. **Hlavice** – v tomto případě monokulární (jeden vhléd).
4. **Rameno mikroskopu**
5. 18.4 _____
6. **Makro zaostřování** – zajistí hrubé zaostření preparátu.
7. **Mikro zaostřování** – umožní precizní doostření preparátu (některé modely mají makro i mikro zabudováno v jedné ose, v tom případě mluvíme o koaxiálním makro a mikro zaostřování).
8. 18.2 _____
9. **Kolektor osvětlení** – soustřeďuje paprsky světla
10. **Kondenzor** – pomáhá měnit kontrast obrazu (může být vybaven clonou a držákem pro vkládání filtrů).
11. 18.1 _____
12. 18.3 _____
13. **Otočná hlavice pro objektivy** – nosič objektivů, slouží k jejich snadné záměně.

(www.mikroskop-mikroskopy.cz) [25]

18 Čtyři části přístroje nejsou popsány (18.1–18.4). Přiřaďte těmto částem odpovídající charakteristiky (A–D) podle obrázku mikroskopu.

max. 3 body

- A **Pracovní stůlek**
- B **Držák preparátu** – v tomto případě pérový. Některé modely bývají vybaveny buď křížovým vodičem preparátu nebo přímo křížovým stolem, které zajistí pohodlný a přesný posun preparátu pod objektivem alepší orientaci v preparátu.
- C **Objektivy** – optické členy s různými hodnotami zvětšení.
- D **Základna (noha) mikroskopu**

- 18.1 _____
 18.2 _____
 18.3 _____
 18.4 _____

19 Rozhodněte, zda je následující tvrzení v souladu s výchozím textem (A), nebo nikoliv (N).

1 bod

Mikroskop umožňuje koaxiální makro a mikro zaostřování.

A N

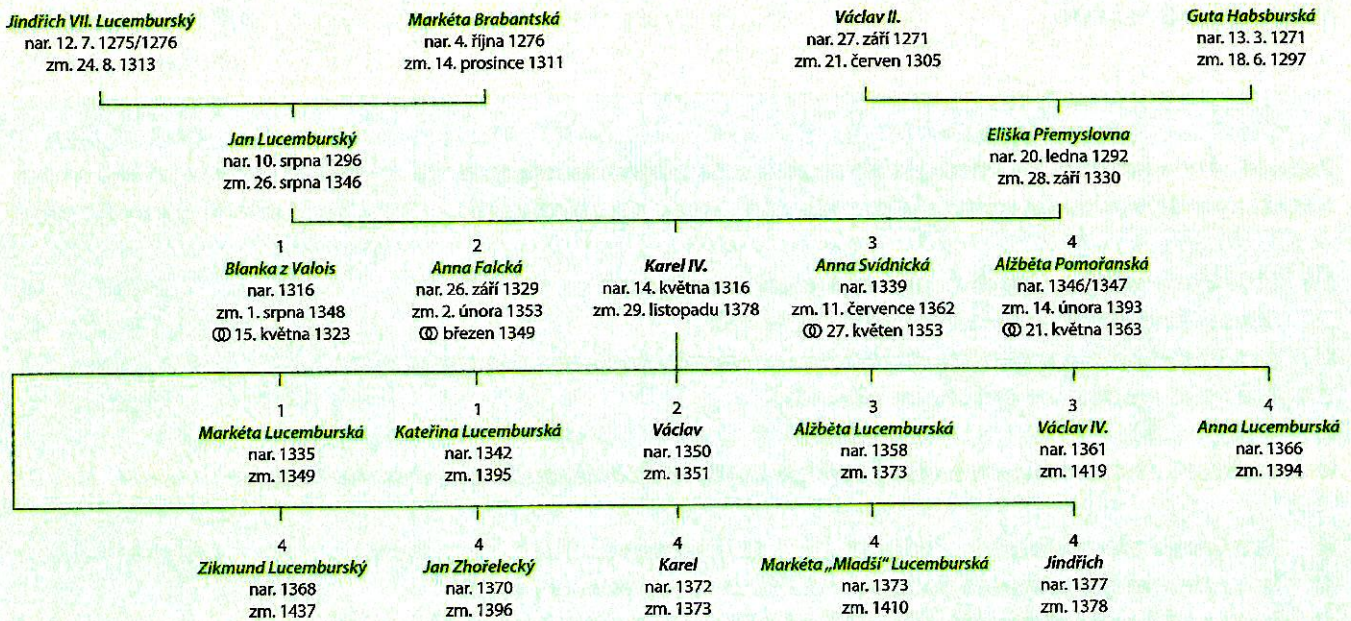
20 Rozhodněte, k jakému slohovému útvaru patří výchozí text.

1 bod

- A popis pracovního postupu
- B zpráva
- C recenze
- D odborný popis

Výchozí text k úlohám 21–23

LUCEMBURKOVÉ

21 Ve kterém století se narodila většina příslušníků lucemburského rodu, kteří jsou uvedeni v rodokmenu?

1 bod

- A 12. století
- B 13. století
- C 14. století
- D 15. století

22 Rozhodněte, zda následující tvrzení vyplývají (A), či nevyplývají (N) z výchozího textu.

2 body

- 22.1 Alžběta Lucemburská je dcerou Karla IV. a Anny Falcké.
- 22.2 Kateřina je sestrou Zikmunda.
- 22.3 Tchýní Anny Svidnické je Eliška Přemyslovna.
- 22.4 Jan Zhořecký je strýcem Václava IV.

A	N
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

23 Kolik potomků Karla IV. se dožilo věku 18 let?

1 bod